

Wyrok z dnia 5 września 2001 r.

II UKN 546/00

Pracownica, której stosunek pracy został rozwiązany po dniu 1 stycznia 1998 r. z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, nie nabywa prawa do emerytury na podstawie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie zasad wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 29, poz. 159).

Przewodniczący SSN Teresa Romer, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Beata Gudowska (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 września 2001 r. sprawy z wniosku Józefy N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w K. o wznowienie postępowania w sprawie o wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 kwietnia 2000 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s d n i e

Wyrokiem z dnia 14 lipca 1998 r. Sąd Wojewódzki w Krakowie zmienił zaskarżoną przez Józefę N. decyzję organu rentowego i przyznał jej prawo do emerytury wcześniejszej, po rozstrzygnięciu spornej kwestii stażu ubezpieczenia i uwzględnieniu w nim okresu pracy w gospodarstwie rolnym. W wykonaniu tego wyroku Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w K., decyzją z dnia 23 października 1998 r., podjął wypłatę świadczenia od dnia 1 stycznia 1998 r., albowiem na podstawie zaświadczenia z dnia 23 grudnia 1997 r. ustalił, że stosunek pracy został rozwiązany z dniem 31 grudnia 1997 r.

W dniu 31 grudnia 1998 r. organ rentowy uzyskał świadectwo pracy z dnia 21 grudnia 1998 r. potwierdzające zatrudnienie ubezpieczonej w T.-T. S.A. od dnia 9 października 1975 r. do dnia 25 kwietnia 1996 r. oraz od dnia 26 kwietnia 1996 r. do dnia 31 grudnia 1997 r. w charakterze specjalisty do spraw zatrudnienia, oraz drugie świadectwo pracy, z dnia 31 grudnia 1998 r., potwierdzające zatrudnienie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 1998 r. na tym samym stanowisku, w związku z czym w dniu 6 kwietnia 1999 r. złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 14 lipca 1998 r. Powołał się na nieznaną mu przed wydaniem wyroku, a mający wpływ na wynik sprawy fakt podjęcia przez ubezpieczoną z dniem 1 stycznia 1998 r. pracy u dotychczasowego pracodawcy, na poprzednich warunkach i na dotychczasowym stanowisku. Według wnoszącego skargę ten fakt ma znaczący wpływ na prawo ubezpieczonej do emerytury, albowiem implikuje wniosek, że w rzeczywistości nie doszło do rozwiązania umowy o pracę z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Konsekwencją tego jest upadek jednego z warunków, którego spełnienie było przesłanką ustalenia prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie obowiązującego do 31 grudnia 1997 r. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z zakładu pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 29, poz.159), i stwierdzenie, że prawo do emerytury nie powstało.

Sąd Okręgowy w Krakowie wznowił postępowanie i przyjąwszy, że stosunek pracy ubezpieczonej nie ustał z dniem 31 grudnia 1997 r., gdyż była zatrudniona nieprzerwanie do dnia 31 grudnia 1998 r. na tym samym stanowisku, wyrokiem z dnia 15 lipca 1999 r. zmienił prawomocny wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 14 lipca 1998 r. i oddalił odwołanie Józefy N. od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 17 lutego 1998 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2000 r. uwzględnił apelację ubezpieczonej i oddalił skargę o wznowienie postępowania, albowiem przyjął, że między ubezpieczoną i jej pracodawcą doszło do rozwiązania, a następnie do zawarcia nowej umowy o pracę na czas oznaczony, w celu zapewnienia jej środków utrzymania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sporu o prawo do emerytury. Sąd wyraził przy tym pogląd prawny, że podjęcie przez pracownika zwolnionego z

pracy nowego zatrudnienia nie pozbawia go prawa do emerytury, jeżeli została spełniona przesłanka zwolnienia z przyczyn leżących po stronie pracodawcy.

Kasację od tego wyroku organ rentowy oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędne zastosowanie przepisów rozporządzenia z dnia 25 marca 1997 r. do stanu faktycznego, w którym nie zachodziły okoliczności opisane w jego § 1, gdyż nie doszło w nim do rozwiązania stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 1 ust. 1 i 2 lub art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Skarżący wskazał, że nie istniała ekonomiczna potrzeba zwolnienia ubezpieczonej przez pracodawcę, skoro została przez niego zatrudniona już następnego dnia i to nie do czasu ustalenia jej spornego prawa do emerytury, które nastąpiło z mocy wyroku z dnia 14 lipca 1998 r., lecz do dnia 31 grudnia 1998 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie, w której wniosek o emeryturę został zgłoszony w organie rentowym w dniu 31 grudnia 1997 r., przedmiotem sporu było prawo wnioskodawczyni do tego świadczenia przysługujące na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z zakładu pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Przepis ten stanowił podstawę prawną do przyznawania wcześniejszych emerytur tym pracownikom, które wykazały okres ubezpieczenia w wymiarze 35 lat do dnia rozwiązania stosunku pracy, oraz których stosunek pracy został rozwiązany z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy, szczegółowo wymienionych w art. 1 i 10 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy oraz o zmianie niektórych ustaw. Przepis ten utracił moc z dniem 1 stycznia 1998 r. w związku ze skreśleniem przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 147, poz. 667) art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Emerytury nie nabywały więc pracownice legitymujące się ponad 30 letnim okresem ubezpieczenia, z którymi rozwiązanie stosun-

ku pracy nie było podyktowane przyczynami powiązаныmi ze zmniejszeniem zatrudnienia lub też stosunek pracy nie został rozwiązany przed dniem 1 stycznia 1998 r.

W postępowaniu o przyznanie ubezpieczonej prawa do wcześniejszej emerytury, zakończonym prawomocnym wyrokiem z dnia 14 lipca 1998 r., przedmiotem sporu i oceny Sądu Wojewódzkiego w Krakowie była kwestia udowodnienia okresu ubezpieczenia. Przed tym Sądem nie istniała potrzeba wykazania faktu rozwiązania stosunku pracy przez ubezpieczoną, gdyż była to okoliczność niesporna, którą Sąd miał na względzie, przyznając prawo do emerytury uzależnione od rozwiązania umowy o pracę z powodów opisanych w ustawie z dnia 28 grudnia 1989 r. Ten prawotwórczy fakt został zakwestionowany w skardze o wznowienie postępowania, w której organ rentowy powołał się na nową, nieznaną mu wcześniej okoliczność dotyczącą zawarcia przez ubezpieczoną nowej umowy o pracę na dotychczasowym stanowisku, a więc na kontynuację stosunku pracy po dniu 1 stycznia 1998 r. Po wznowieniu postępowania Sąd Okręgowy ustalił, że dowód ze świadectwa pracy potwierdzającego rozwiązanie stosunku pracy z ubezpieczoną przed dniem 31 grudnia 1997 r. z przyczyn dotyczących pracodawcy, został obalony świadectwem pracy wydanym przez „T.-T.” S.A. w dniu 31 grudnia 1998 r., z którego wynika, że ubezpieczona była zatrudniona nieprzerwanie na stanowisku specjalisty do spraw zatrudnienia od dnia 26 kwietnia 1996 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Nie prowadząc uzupełniającego postępowania dowodowego i nie dysponując nową umową o pracę od dnia 1 stycznia 1998 r., Sąd drugiej instancji, dokonał odmiennego od Sądu pierwszej instancji ustalenia, że umowa o pracę została rozwiązana przed dniem 1 stycznia 1997 r., oraz że po jej rozwiązaniu zawarto z ubezpieczoną nową umowę o pracę. Przy tym założeniu Sąd wypowiedział pogląd prawny, na którym oparł się wydając zaskarżony wyrok, że „podjęcie przez pracownika nowego zatrudnienia po rozwiązaniu z nim umowy o pracę z przyczyn dotyczących pracodawcy, nie jest przesłanką pozbawiającą go prawa do emerytury, jeżeli zostały spełnione pozostałe jej warunki”. Sąd nie odniósł się przez to do faktów stanowiących podstawę wznowienia postępowania, lecz bez kwestionowania tej decyzji Sądu pierwszej instancji samodzielnie skonkretyzował podstawę faktyczną swego rozstrzygnięcia. Błędnie przy tym przyjął, że fakty dowiedzione w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie miały znaczenia w sprawie, a w związku z tym nietrafnie, w oderwaniu od stanu faktycznego ustalonego po wznowieniu postępowania, powołał się na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w sprawie II UKN 69/96,

zakończony wyrokiem z dnia 29 stycznia 1997 r. (OSNAPIUS 1997 nr 18, poz. 356 - błędnie wskazując poz. 350). Pominął, że orzeczenie Sądu Najwyższego zapadło w innych okolicznościach faktycznych, w których nie istniały wątpliwości co do faktu rozwiązania umowy o pracę, a zatrudnienie podjęte zostało na warunkach nowych, innych niż dotychczasowe.

W tym stanie rzeczy kasacja okazała się usprawiedliwiona i Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony nią wyrok, orzekając na zasadzie art. 393¹³ § 1 KPC w brzmieniu mającym zastosowanie do rozpoznania środków zaskarżenia orzeczeń wydanych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554; por. art. 5 ust. 2 i art. 6 tej ustawy).

=====